

Småbladet Elm *Ulmus minor*

Öland 25.05-28.05.06

Naturhistorisk Forening for Nordsjælland

Vår Adonis *Adonis vernalis*

Vår Kobjælde *Pulsatilla vernalis*

Indholdsfortegnelse	Side
Dagmar og Lenes dagbogsnotater fra turen	2-28
Torsdag den 25/05	2
På vej	2
Alvaret ved Vickleby	3
Lilla Frö Malm	5
Beijershamn naturreservat	7
Fredag den 26/05	8
Penåsa – Lilla Dalby og Bjärby Alvar	8
Ottenby naturreservat	10
Ottenbylund.	12
Eketorps Borg	13
Mørbylilla	15
Kalkstad	16
Lørdag den 27/05	18
Gårdby sandfelt/sandhede	18
Stora Alvaret ved Drörestorp, nordside af Drörestorp Alvar	18
Drörestorp alvar i nærheden af Ödebyen	20
Stenhusa	22
Albrunna Alvar	22
Søndag den 28/05	25
Gillsätre	25
Gråborg	26
Bilag	
Programmet som det så ud inden starten, men der kom mange ændringer undervejs, bl.a. på grund af det meget kolde og våde forår.	30
Fugleliste fra Frands	32
Blomsterlister fra Elsebedt	35
Referencer:	
Eje Rosén 2005: Kultur og natur i Gråborg och Borgs by på Öland	
Gads Natur guide 2003: Småland & Øland	
Länsstyrelsen i Kalmar Län 2001: Natur og kultur på Öland	
Svensk Turitforenings Årbog 1974: Öland	
Sverker Janson och Erik B. Lundberg: Med arkeologen Sverige runt. Forum 1980	

Torsdag den 25/05

Klokken var 4.30 og vækkeuret ringede efter en nat, hvor Dagmar næsten ikke kunne sove af bar forventning over at skulle til Öland endnu engang og se alle de dejlige blomster og steder. Peter og jeg hentede Annelise, som kørte os til Hillerød, da hun og Anders ville låne bilen.

Der var koldt og blæsende på Hillerød station, mens vi ventede på bussen. Det var godt, da den kom, så vi kunne komme ind i varmen. Det var en flok glade og forventningsfulde mennesker, der sad i bussen, da vi startede præcis kl. 8.00, og snakken gik om alle de fugle og blomster, vi skulle se på turen.

Sejlturen var rolig. Færgen vippede kun lidt midt ude i sejlrenden. Vi nåede i land i Sverige kl. 9.30. Der havde ikke været rift om cigaretbilletterne, da der ikke var så mange rygere på holdet. I bussen talte Ida-Lykke varmt om foreningen, som hun havde været med til at stifte for næsten 40 år siden. Foreningen har jubilæum 22-09-07. Hun fortalte om dens gode formål med at formidle oplysninger om naturværdier og om bevarelse af disse værdier. Frands Jensen fortalte os, at hvis man så spændende fugle fra bussen, ville man bruge uret som angivelse af positionen, hvor klokken 12 var fronten af bussen.

Fra færgen kørte vi ad E4, drejede ved Åstorp ind på vej 21. I nærheden af Häsleholm lå en masse træstammer, der blev vandet af vandkanoner. Ved Kristianstad skiftede vi til E22. Der var strække ben pause ved Tradarn rastesplads, et koldt blæsende sted. Vi krydsede den stærkt trafikerede landevej, i håb om at finde lidt læ ved den lille kiosk, men det fandtes ikke. Lidt senere kørte vi forbi den dejlige rastesplads ved Norje og videre mod Karlshamn. Vi havde frokost pause ved en stor god rastesplads ved Galtsjön lidt før Ronneby. Solen skinnede, og der var dejlig læ også nede ved søen. Vi satte os nu op under et halvtag, da der trak nogle sorte skyer. Vi fik da også en kort byge, mens vi tyggede vores klemmer. Vi gik ind i bygningen med turistinformation, hvor der var restaurant, toiletter og nogle få brochurer.

Efter frokost kørte vi videre ad E22 til Kalmar. Vi så en Glente undervejs. Mens vi kørte løste Lene Soduku, og Dagmar tog en lille lur. Hun vågnede op, da vi nåede broen til Öland. Den imponerende bro er 6 km lang og meget stærkt befærdet. Den blev indviet i 1972. I sommersæsonen er der indsat cykelbusser, for det er alt for farligt med cyklister sammen med den enorme trafik, der er hen over broen.

Rød Glente

Milvus milvus

Öland er ca 140 km lang og kun 16 km på det bredeste sted. Øen består af kalksten, og det højeste punkt er 57 m o.h. Øen står lidt på skrå. Den højeste del er kystskrænterne, som kaldes landborgen. Nogle af kystskrænterne ligger efterhånden inde i landet på grund af den almindelige landhævning.

Fuglefolkene sagde der var flyvende Toppede Skalleslugere til venstre for broen og Skarver til højre.

Toppet Skallesluger
Skarv

Mergus serrator
Phalacrocorax carbo

Så var vi på Öland og kørte sydpå fra at finde vandrehjemmet, forbi Eriksører, Vickleyby, og også forbi skiltet med ”Haga Park” og ”Store Frö”. Der var nogle, som havde set Elsebeth på en eng, så vi vendte om og fik hende med. Nu kunne hun vise vejen til vandrehjemmet. Men vi kørte dog endnu engang for langt.

"Haga Park" var et strandområde fyldt med surfere og meget blæsevejr, så der var fart over feltet. Der var mange telte, hvor der hang våde dragter til tørre.

Vandrehjemmet Stora Frögården, var et dejligt sted. Dagmar fik et nydeligt meget lyst værelse sammen med Aud Terp Jensen og Peter og Lene et værelse med deres eget separate bad og toilet på den modsatte side af gangen. Alt meget rent og fint. Vi fik pakket ud i en fart og indrettet os, da vi skulle på tur til Alvaret kl. 16.00.

Vi kørte på landborgen og så en

Hedehøg

Circus pygargus

Der står mange vindmøller på landborgen. Et møllelaug af frivillige personer prøver at restaurere og bevare så mange af de gamle møller som muligt.

Vindmølle

Nordisk Spidsbælg *Oxytropis campestris ssp. campestris*

Alvaret ved Vickleby nord for Resmo

Der var blomster i store mængder bl.a. så vi

Vår-Potentil

Alm. Kugleblomst

Alm. Hejrenæb

Nordisk Spidsbælg

Nikkende Kobjælde (frø)

*Tyndakset Gøgeurt

Alm. Mælkeurt

Markarve

Ölands Soløje

Potentilla tabernaemontani

Globularia vulgaris

Erodium cicutarium

Oxytropis campestris ssp. campestris

Pulsatilla pratensis

Orchis mascula ssp. mascula

Polygala vulgaris

Arenaria

Helianthemum oelandicum var. oelandicum

Alm. Kugleblomst *Globularia vulgaris*

Filtet Soløje
 Knoldet Mjødur (knop)
 Kattefod (han og hun)
 Bjerg-Stenurt
 Stivhåret Kalkkarse
 Glat Kalkkarse
 *Bakke Gøgelilje
 *Bakke-Gøgeurt
 Stivhåret Ranunkel
 Knold-Ranunkel
 Rensdyrlav
 Gul Stenbræk
 *Hylde-Gøgeurt
 Stedmoderblomst
 Kornet Stenbræk
 Aks-Ærenpris
 Alm. Pengeurt
 Blød Hejre

Helianthemum nummularium ssp. nummularium
Filipendula vulgaris
Antennaria dioica
Sedum reflexum
Arabis hirsuta var. hirsuta
Arabis hirsuta var. glabra
Plantanthera bifolia ssp. bifolia
Orchis ustulata
Ranunculus sardous
Ranunculus bulbosus
Cladonia ssp.
Saxifraga hirculus
Dactylorhiza sambucina
Viola tricolor
Saxifraga granulata
Veronica spicata
Thlaspi arvense
Bromus hordeaceus ssp. hordeaceus

Kattefod (hun og han) *Antennaria dioica*

Femhannet Hønsetarm
 Bakke Jordbær

Cerastium semidecandrum
Fragaria viridis

Eng-Gedeskæg

Tragopogon pratensis ssp. pratensis

Vi kørte videre fra dette pragtfulde sted. I nærheden af Lille Frø stod en stor flok fuglekiggere med teleskoper og kikkerter. De kiggede efter en

Turteldue

Streptopelia

Det var en sydlig art, som normalt ikke ses nord for Flensborg. Men desværre var fugle fløjet, så vores fuglefolk fik den ikke at se.

Lilla Frø Malm

Malm(forstad) er en vejfarendes første kontakt med byen. Her lå de ikke jordejendes små hytter, blandt andet boede håndværkerne på malmen. En fattigmands hytte var så lav, at man kunne hvile hånden på taget. Der er ikke så mange af hytterne tilbage, og nu regnes det for meget fint, at have en rigtig malmhytte.

Vår Kobjælde *Pulsatilla vernalis*

Lav Skorsoner
 Vår Kobjælde
 Majblomst
 Vellugtende Gulaks
 Kantet Perikon
 Skovstjerne
 Liljekonval
 Udspærret Vinterkarse
 Bakke Jordbær
 Sølv Potentil
 Nikkende Limurt

Scorzonera humilis
Pulsatilla vernalis
Maianthemum bifolium
Anthoxanthum odoratum
Hypericum maculatum ssp. maculatum
Trientalis europaea
Convallaria majalis
Barbarea vulgaris ssp. arcuata
Fragaria viridis
Potentilla argentea ssp. argentea
Silene nutans var. nutans

Nu skulle vi have været nede og se Kosakurt, men bussen kunne ikke køre af den vej, som Elsebeth plejede at køre. Det var kun en vej for små lave biler. På vejen tilbage til vandrehjemmet, stod vi af ved den eng, hvor Elsebeth gik og botaniserede tidligere på dagen, her var også en væld af blomster

Opret Kobjælde
 Knold-Ranunkel
 Tofrøet Vikke
 Alm. Tjærenellike
 *Hylde-Gøgeurt
 Aks-Ærenpris
 Tårnurt
 Hulkravet Kodriver
 Håret Høgeurt
 Vår-Potentil
 Engelsk Græs
 Prikbladet Perikon

Pulstilla vulgaris ssp. vulgaris
Ranunculus bulbosus
Vicia hirsuta
Lychnis viscaria vulgaris
Dactylorhiza sambucina
Veronica spicata
Arabis glabra
Primula veris
Hieracium pilosella officinarum ssp. officinarum
Potentilla tabernaemontani
Armeria maritima ssp. maritima
Hyperikon perforatum

Opret Kobjælde *Pulstilla vulgaris ssp. vulgaris*

Bakke-Gøgeurt *Orchis ustulata*

Vi gik ned mod vandrehjemmet. Der var meget frodigt langs med vejen. Men vi synes der var lidt længere end Elsebeth havde sagt, inden vi stod af bussen

Tandrod
 Violer
 Hvid Anemone
 Gul Anemone
 Svaleurt
 *Tyndakset Gøgeurt
 Kornet Stenbræk
 Stor Konval (Salomons segl)
 Skov-Storkenæb
 Vår-Vikke

Dentaria bulbifera
Viola
Anemone nemorosa
Anemone ranunculoides
Chelidonium majus var majus
Orchis mascula ssp. mascula
Saxifraga granulata
Polygonatum multiflorum
Geranium sylvaticum
Vicia lathyroides

På en lav mur i nærheden af vandrehjemmet viste Elsebeth os

Trekløft Stenbræk
Løg-Rapgræs (topspirende)
Tandfri Vårsalat

Saxifraga tridactylites
Poa bulbosa
Valerianella locusta

Så nåede vi hjem til vandrehjemmet lige tids nok til aftensmaden. Vi fik flæskesteg med brasede kartofler, salat og et dejligt hjemmebagt brød. Dertil købte vi en flaske rødvin. Efter maden kl. 20.15 gik vi en aftenur ud til

Beijershamn naturreservat

Beijershamn er resultatet af et mislykket havnebyggeri. Den 2 km lange mole, med en havn i spidsen, blev startet i ca. 1850 af Beijer. Ideen var at opføre en konkurrent til Färjestaden. Byggeriet var færdigt i 1857 samtidig med, at man fik færgerettigheder. Molen led af en fatal konstruktions fejl. Den var bygget op af stenblokke med jordfyldning, som ikke tillod det slamfyldte vand at slippe igennem. Derfor sandede havneudløbet til og allerede i 1870 krakkede Beijers færgeselskab. Der er istedet for blevet et fantastisk område for fugle, dyr og sommerfugle, hvoraf mange arter er meget sjældne.

Der løb et Rådyr over vejen

Bakke Jorbær
Kællingetand
Engelsød
Tandfri Vårsalat
Svaleurt
Stor Konval

Fragaria viridis
Lotus corniculatus
Polypodium vulgare
Valerianella locusta
Chelidonium majus var. majus
Polygonatum multiflorum

Vi gik forbi et fugletårn. Fuglefolkende så mange fugle i deres store teleskoper. Det var en kold og meget blæsende aften. Jo længere vi kom ud i det åbne, jo mere blæsende og koldt blev det, så vi var mange, som hurtigt vendte om. Nattergalen, som vi så, sang smukt for os på hjemvejen, og vi var trætte efter en lang dag.

Nattergal   *Luscinia luscinia*

Fredag den 26/05

På vandrehjemmet havde de lavet et dejligt morgenbord med alt, hvad man kunne ønske sig. Dog var der ikke te på potte.

Idag skulle vi først mod Penåsa. Elsebeth havde lovet os, at vi skulle se Poselæbe. I bussen fik vi vist en "Spydskræppe" og en Vår-Ærenpris. De var fundet hvor Kosakurten blomstrede. Elsebeth var kørt derned med nogle interesserede, som ikke havde tidligere havde set Kosakurten.

Filtet hestehov (Spjutskrap)
Vår-Ærenpris

Petasites spurius
Veronica verna

Vi drejede af fra vejen ved en stor bygning i Kastlösa, hvor der havde været banegård. Vi kørte derefter på Ölandsleden, som her var på den gamle banestrækning. På det første stykke var der ikke megen plads til bussen. Fra bussen så fuglefolkene en Grønspætte foruden andre fugle, selvom vi drejede halsen af led, så vi ikke Grønspætten.

Sjagger
Grønspætte
Rødben
Rødrygget Tornskade

Turdus pilaris
Picus viridis
Tringa totanus
Lanius collurio

Penåsa – Lilla Dalby og Bjärby Alvar

Vinterkarse
*Tyndakset Gøgeurt (også hvid)
Alvar Purløg
Blågrøn Star
Merian
Busk-Potentil (Gotlands-Tok)
Bredbladet Mærke
Gul Iris
Eng-Kabbeleje

Barbarea
Orchis mascula ssp. mascula
Allium schoenoprasum var. alvarense
Carex flacca
Origanum vulgare
Potentilla fruticosa
Sium latifolium
Iris pseudocorus
Caltha palustris ssp. palustris

Poselæbe *Coeloglossum viride*Melet Kodriver *Primula farinosa*

Aks-Ærenpris
 Slåen
 *Poselæbe (hurra)
 Bakketidsel (vissen)
 Blåtop
 Bitter Mælkeurt
 Melet Kodriver
 Kattefod (hun)
 *Bakke-Gøgeurt
 Alm. Kællingetand
 Løg Rapgræs
 Kornet Stenbræk
 Nikkende Kobjælde (frø)
 Alm. Hejrenæb
 Stedmoderblomst
 Hulkravet Kodriver
 Liden Rundbælg
 Topspirende Rapgræs
 Hunde Viol
 *Salep-Gøgeurt
 *Hylde-Gøgeurt
 Steppe-Ranunkel
 Håret Viol (under trappen)

Veronica spicata
Prunus spinosa
Coeloglossum viride
Carlina vulgaris ssp. vulgaris
Molinia caerulea
Polygala amarella
Primula farinosa
Antennaria dioica
Orchis ustulata
Lotus corniculatus
Poa bulbosa
Saxifraga granulata
Pulsatilla pratensis
Erodium cicutarium
Viola tricolor
Primula veris
Anthyllis vulneraria ssp. vulneraria
Poa pratensis ssp. colpodea
Viola canina var. canina
Orchis morio
Dactylorhiza sambucina
Ranunculus illyricus
Viola hirta

Fuglefolkene så 6 Traner, flyvende Rødben og en Rørhøg han og sikkert mange andre fugle.

Traner

Grus grus

Rødben
Rørhøg

Tringa totanus
Circus aeruginosus

Elsebeth fortalte om de to Tingstad fliser, men vi var ikke helt derinde. Det kunne være spændende, når vi igen kommer på disse kanter.

Tingstad fliserne er to stykker 3 m høje tilhuggede kalkstensfliser, som er rejst højt oppe på en strandvold. I det åbne landskab kan man se fliserne på lang afstand, og de har sikker fungeret som kendingsmærker for dem, som færdedes på alvaret. Fra mange byer rundt om alvaret leder uanselige veje mod fliserne, som står på Ölands mest kendte tingplads. Pladsen omtales første gang i en skrivelse fra 1393. Der har også været den teori at fliserne, som står i en vinkel på 90° mod hinanden, kan have fungeret som et solur. De står nær gravfelter, hvor der findes rester fra både bronze- og jernalderen (Natur och kultur på Öland)

Mens Dagmar ventede ved bussen fortalte Chaufføren lidt om Radbyerne. Gårdene blev bygget på hver side langs med vejene. De havde avlsbygningerne nærmest vejen og stuehuset bagved. Jorden udstykkedes bag gården og bredden af gården angav ens økonomiske status. Jo bredere gård og bredere marker, jo rigere en bonde. Møllerne blev før i tiden delt af flere personer, men i midten af 1800-tallet fik hver gård sin mølle. Møllen blev samtidig løvsøre, som ikke hørte med til gården, men som kunne sælges eller flyttes med til det nye sted.

Vi skulle nu sydpå. Det var planen at vi på vejen skulle have set Vår-Adonis. Det blev droppet, fordi vi havde været for længe på alvaret, øv.

Der har været en Kongsgård med 19 gårde ved Ottenby. Vi kørte gennem åbningen i Karl X Gustavs mur. Den er 4,5 km lang, og den er bygget tværs over øen i 1650-tallet. Det siges, at den er bygget med det formål at holde græssende dyr borte fra Ottenby kungsgård, eller måske snarere for at forhindre det kongelige vildt i at forlade jagtterrænet. Ved siden af vejen stod 2 høje sten, som kaldes kongestenen.

Ottenby naturreservat

Ude på Odden har der været et kloster og et kapel for Sankt Johannes. Fyret "Lange John", som er det højeste i nord, næst efter fyret på Dueodde, er det ældste fyr på Öland og blev opført i 1785. Mange af stenene fra kapellet blev brugt som byggematerial til "Lange John". Ved kapellet er der en kilde, som kaldes Rosenkinds kilde efter et kærlighedssagn om sørøverdatteren Rosenkind og en ung fisker, som hed Sven. I fyrmesterboligen, som nu er museum, er sagnet malet på væggene.

Der var engang en pige der hed Rosenkind. Hun kom fra Ölandssödra Udde Kyrkhamn. Hendes far var pirat på Østersøen, men han havde en gæld til en bonde. Datteren blev trolovet med denne. Rosenkind elskede fiskerpojken Sven, og i hemmelighed mødtes de ved kilden og kapellet. Bonden, som ville, at Rosenkind kun skulle synes om ham, lejede en bølge til at myrde Sven. Bølgen ville ikke have at Rosenkind skulle vide noget. I smug lavede han et hul i Svens båd, så Sven kunne møde døden ude på havet. Bagefter stak han ild på Svens hus. Huset brændte ned, men Sven var ikke hjemme. Det var kun hans stakkels forældre. Sven smed Bølgen ind i ilden, og han måtte selv flygte i båden, ellers ville han komme i galgen. Tiden går og Rosenkind tror, at Sven er død.

Rosenkind måtte gifte sig med bonden og flytte til hans gård i Kopparfly. Hver aften går Rosenkind til kilden for at sørge over Sven, men den onde bondemand låser hende derfor inde. Da befrier faderen sin datter og tænder ild på bondens gård. En skønne dag kommer Sven hjem. Han blev reddet fra bølgerne og dødens gab. Som tak for sin redning, måtte han gå med i krigen. Men nu er der fred, så Rosenkind og Sven får endelig hinanden. Endnu i dag findes der klart og friskt vand at drikke i Rosenkinds kilde.

Ottenby naturreservat er et godt fuglested. Vi ankom i tørvejr, men det var meget blæsende og koldt. Ikke længe efter vi var ankommet, fik vi en ordentlig skylle. Heldigvis var der et fugleskjul, hvor man kunne stå i tørvejr. Herinde stod mange med deres teleskoper. Lene fik også et kig, men

det, hun syntes var mest spændende var, at der lå mange sæler ude på stenene. Ca 26 både grå sæler og plettede sæler. På et stort område der kaldes "Schäfferieng" kunne vi se, der gik mange får.

Niels Holgersens gås

Fra cafeteriet kunne man se mange Traner ude på engen. Der stod også mange folk med teleskoper under halvtaget. Dagmar drak en kop kaffe og fik en dejlig Lingontærte, Peter og Lene en øl, mens vi ventede på at regnen skulle holde op, og at butikken skulle åbne. Vi købte begge den dejlige bog "Natur og kultur på Öland"

Vi kørte lidt tilbage af vejen til

Ottenbylund.

Her skulle vi spise frokost. Der var borde og bænke og meget heldig skinnede solen mens vi spiste. Under frokosten fløj der 17 traner henover os. Et flot syn og vi hørte Gøgen.

Trane
Gøg

Grus grus
Cuculus canorus

Stenpikker

Oenanthe oenanthe

I lunden gik der kvæg. Der skulle også være en Dåhjorte flok, men dem så vi ikke noget til. Vi gik en tur ned til fugletårnet. Der var ikke mange planter i skovbunden. De var jo nok spist af kvæget.

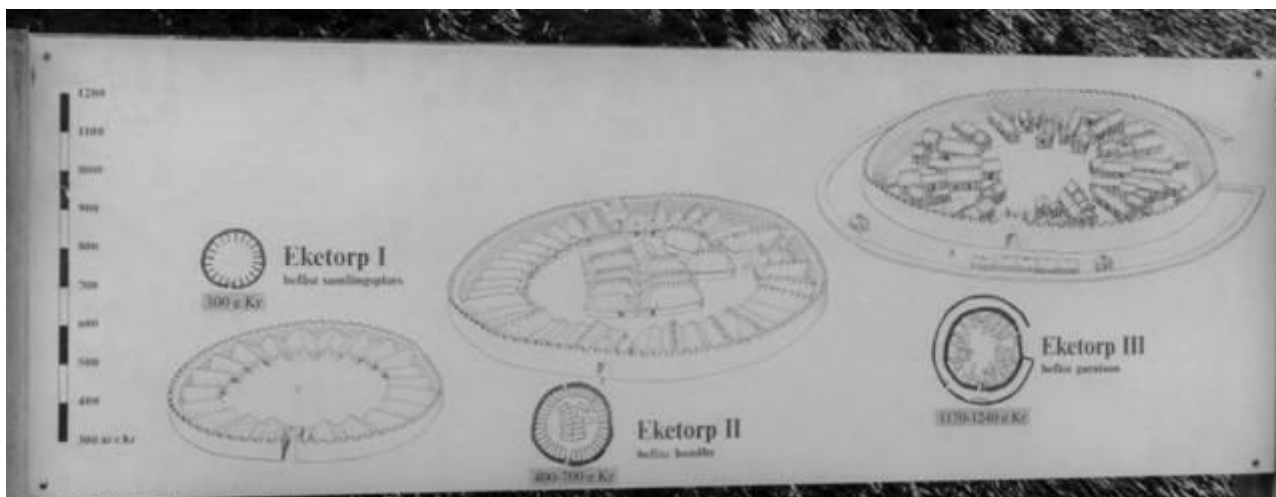
Tredelt Egebegne
Dusk Fredløs (blade)
Sværtevæld
Finbladet Mangeløv
Musehale

Gymnocarpium dryopteris
Lysimachia thyrsiflora
Lycopus europaeus
Dryopteris expansa
Myosurus minimus

Ved fulgetårnet var der en vid udsigt over Schäferängene. Der var utroligt mange fuglestemmer, som vi kunne høre, og de kyndige ud i fugle fortalte om alle dem de hørte. Men vi så ikke de fleste. Vi vendte tilbage mod bussen og fik igen en byge, men den var heldigvis kort. Vi holdt vores tepause inde i bussen. Lige inden vi skulle køre skinnede solen igen. Derefter fortsatte vi til

Eketorps Borg

Eketorpsborg er den sydligste af Ölands fornborge. Den er placeret 1.7 km fra Østersøen midt ude på det store Alvar. Indenfor borgen findes en kilde, og det er nok en væsentlig årsag til borgens placering. Borgen er blevet grundig undersøgt fra 1964 til 1976, og derefter er borgen genopført efter bedste evne, med entusiasme og arkæologisk indsigt, så man kan få et indblik i, hvordan sådan en borg har set ud og fungeret. Ringmuren er genopført, ligeledes et antal nye konstruktioner af huse fra jern- og middelalderen. I den ene halvdel vistes bygningerne fra år (400-700), og i den anden halvdel perioden fra år (1000-1300).

Udgravningerne viste af borgen har været i brug i 3 forskellige perioder fra år 300-1300.

Eketorps I: Fra 300-400 fungerede borgen som tilflugtssted for bygdens befolkning. Borgen var 57 m i diameter med 20 huse placeret ud fra voldvægen med åbne gavle mod et centralt torv.

Eketorps II: Fra 400-700 blev der etableret en fast beboelse i borgen. Den var nu 80 m i diameter og forsynet med porte i nord, syd og øst. Der var 15 gårde, fuldt udbygget var der 53 huse. Det har været et temmeligt velstående bondesamfund. Der er fundet et stort antal smykker og våben fra denne periode.

Eketorps III: Fra 1000-1300 genopstod anlægget i forstærket udgave. Den tidligere borgmur forstærkedes og man opførte en ydre ringmur med en diameter på 120 m. Befolkningen levede af handel og håndværk. Smejden lå dog ude mellem ydermur og ringmur på grund af brandfaren.

Der var en guide som fortalte levende og på et let forståeligt svensk. Vi så de rekonstruerede huse og museet. Der var geder og nogle meget søde sortbrogede grise. Desuden var der en forretning med en masse tingeltangel Vi købte et par olivenskeer i træ.

På hjemvejen kunne vi se, at vi havde tid til endnu et lille stop. Vi kørte derfor ned til det område, hvor Elsebeth havde lovet at vise os Vår-Adonis. Vejen går tv næsten lige overfor gården, når vi kommer syd fra, ved Mörbylilla busskilt på vej nr. 136. Der står en gruppe træer nede ved stranden. Lige da vi gik ud af bussen, kom der en Hedehøg. Så der var også lidt for fuglefolkene.

Hedehøg

Circus pygargus

Mörbylilla

Det var en pragtfuld eng, godt vi ikke blev snydt for den. Her var et væld af blomster så vi kunne godt have brugt lidt mere tid. Vi var rigtig mange, der gik derned. Vi fik kun noteret et fåtal af alle de blomster, der voksede dernede

Vår-Adonis *Adonis vernalis*

Vår-Adonis (Aronstorprose på svensk)

Adonis vernalis

Hulkravet Kodriver
Knold-Ranunkel
Kornet Stenbræk

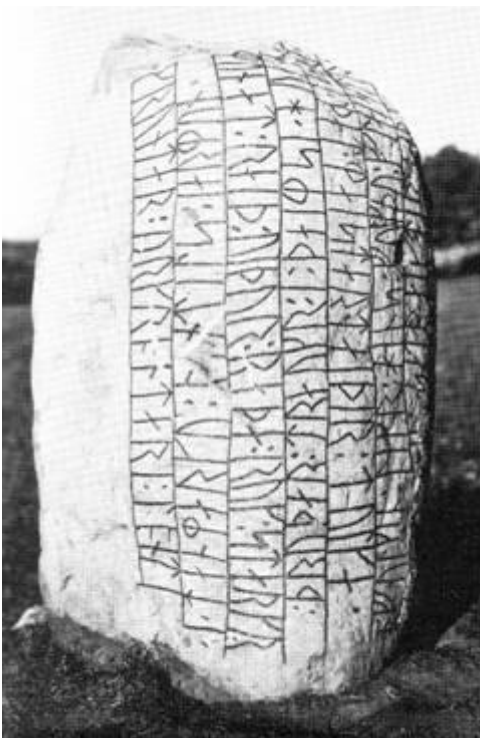
Primula veris
Ranunculus bulbosus
Saxifraga granulata

Der skulle også findes Vår-Adonis ved Albruna Lund. Nu kørte vi hjem langs med kysten og fik nok en regnbyge. Vi kunne se havet til den ene side og Alvaret med store vandpytter, ja næsten søer til den anden side.

Til middag tog vi en flaske af vores egne medbragte rødvine, vi fik dejlig laks, kartofler, brød, salt og hollandske sovs. Det blev besluttet at chaufføren ville køre en lille aftentur for os.

Kalkstad

Elsebeth fortalte at vi kører forbi Karlevi-stenen .

Karlevi stenen regnes som en af Sveriges mærkeligste runestene. Den står på en mark helt ned til stranden ved kalmarsund. Stenen er en vandreblok af grå kvartsporfyr fra vest for Oskarshamn. Runestenen er rejst efter en dansk høvding Sibbe Foldarsson og indskriften er et kongeskript, der afsluttes med et skjalde digt. (Med arkeologen Sverige rundt.)

Idet vi står ud af bussen fik vi endnu en skylle, men det skulle ikke forhindre os i at se noget spændende. Jeg kunne næsten ikke kende stedet. Vi havde også været der med Finn Skovgård, i pinsen 2003, og den vej vi dengang gik på, var nu nærmest en flod.

Rank Viol
Liden Rundbælg
*Ridder-Gøgeurt (i knop)
Hulkravet Kodriver
Farve-Mysike
Alm. Mælkeurt
Løvefod
*Tyndakset Gøgeurt
*Kødfarvet Gøgeurt
Hunde Viol
Trenervet Snorre

Viola persicifolia
Anthyllis vulneraria ssp. vulneraria
Orchis militaris
Primula veris
Asperula tinctoria
Polygala vulgaris
Alchemilla
Orchis mascula ssp. mascula
Dactylorhiza incarnata ssp. incarnata
Viola canina
Galium boreale

Filtet Star
 Lav Scorsoner
 *Flueblomst
 *Hylde-Gøgeurt
 *Langakset Trådspore
 Bjerg-Kløver
 Hvas Klokke (rosetter)
 *Ægbladet Fliglæbe
 Melet Kodriver
 Stor Viol (blade)
 Nikkende Flitteraks
 Alm. Star
 Blågrøn Star
 Kantet Konval

Carex tomentosa
Scorzonera humilis
Ophrys insectifera
Dactylorhiza sambucina
Gymnadenia conopsea var. *conopsea*
Trifolium montanum
Campanula cervicaria
Listera ovata
Primula farinosa
Viola Elatior
Melica nutans
Carex nigra
Carex flacca
Polygonatum odoratum

Vej eller flod!

Flueblomst *Ophrys insectifera*

Desuden så vi

Skovsneppe
 Fiskehejre

Scolopax rusticola
Ardea cinerea

Klokken 21.10 var vi i bussen og kørte hjem, da chaufføren skulle overholde sine hviletider.

Lørdag den 27/05

I bussen på vej til dagens oplevelser fortalte Elsebeth om de vilde heste. Små meget stærke og udholdende heste som i store flokke klarede sig selv og var halvville.

Ølandshestene: Der har været to arter af Ølandsheste (ölänninger). En tidlig og større variant stammede fra kristi fødsel til 500 e.kr. højden til manken var ca. 130 cm. Størrelsen svarede til vildhestens.

En mindre variant, som kaldes kunghästen, stammer fra middelalderen, den målte højst 104 cm til manken. De var kraftig bygget, udholdende og vilde. De havde desuden det rygte, at de var kloge, lærevillige og dygtige til at udføre kunster. Det gjorde dem interessante som opvisningsheste. Ølandshesten var billig, de fleste havde råd til at købe den, og derfor fik den stor udbredning. Men det ændrede sig, da Gustav III forbød ølænderne at sælge de små kungsheste. Dette resulterede i at racen var ved at uddø. Der fandtes dog endnu nogle få ved slutningen af århundred skiftet. Den større heste race levede til ca. 1925. Redningsindsatsen udeblev, da man mente man behøvede større og kraftigere heste til landbruget.

Gårdby sandfelt/sand-hede

Områdets mest interessante del består af et tæppe af sand. Dette er en af Sveriges mest sælsomme naturtyper og karakteriseres ved et opbrudt vækstområde. Store dele af det kalkrige sand er blottet, hvilket er en forudsætning for naturtypens bevarelse. Områderne med sandsteppe er ganske små og de findes især langs jernbanehøjen i den østre ende. Hvis det ligger uforstyrret hen bliver det til sandgræsheder. En restaurering er påbegyndt for at udvide sandfeltområdet. Foruden en meget anderledes flora er der en meget rig svampeflora og også insektlivet er meget specielt.

Lige inden vi kom derhen løb der et rådyr over vejen. Sand-heden ligger på den forhenværende banevold og er en rest af et større sandområde, hvor der vokser specielle hedeplanter, arter som nu er forsvundet fra mange andre steder. Elsebeth havde været der nogle dage før, for at undersøge området og fundet at næsten intet var kommet op p.g.a. det kolde forår. Derfor så vi kun området fra bussen. Vi ville ikke allesammen mase ind og trampe i området. Vi kunne også bruge tiden bedre på andre lokaliteter.

Karakter planterne er bl.a.

Kiltkambunke
Baltisk Svingel
Skærmarve
Stand-Star

Koeleria glauca
Festuca polesica
Holosteum umbellatum
Carex arenaria

Stora Alvaret ved Dröstorp, nordside af Dröstorp Alvar

Vejret var helt fantastisk og Elsebeth lovede, at vi ville se en helt fantastisk mængde af orkideer. De voksede næsten som "ukrudt", og hun fik ret. Fra bussen så vi

Stenpikker
Stor Regnspove
Og på Alvaret

Oenanthe oenanthe
Numenius arquata

Stivhåret Kalkkarse
 Nordisk Fjeldarve
 Spiselig Morkel
 *Tyndakset Gøgeurt

De stod i store klynger og som tæpper i tusindvis

Arabis hirsuta var. *hirsuta*
Androsace septentrionalis
Morchella esculenta
Orchis mascula ssp. *mascula*

Tyndakset Gøgeurt *Orchis mascula* ssp. *mascula*

Spiselig Morkel *Morchella esculenta*

Kugleblomst
 Nordisk Spidsbælg
 Kobjælder mange frøstande
 *Bakke Gøgeurt
 Kornet Stenbræk
 Kattefod

Globularia vulgaris
Oxytropis campestris ssp. *campestris*
Pulsatilla
Orchis ustulata
Saxifraga granulata
Antennaria dioica

*Hylde-Gøgeurt
 Fåre-Svingel
 Bjerg Stenurt
 Hvid Stenurt
 Knold-Ranunkel
 Hejrenæb
 Der var mange rovfugle, der fløj omkring os

Dactylorhiza sambucina
Festuca ovina
Sedum album
Sedum reflexum
Ranunculus bulbosus
Erodium cicutarium

Drörestorp ved Ödebyen

Vi skulle nu med bussen og videre hen til Elsebeth's alvar. Det er også Drörestorp, men i nærheden af Ödebyen. Vi blev modtaget af

Nattergalen

Luscinia luscinia

Den sang for os da vi stod af bussen. Først skulle vi over en stente, og da vi havde gået lidt hen over det smukke alvar, kom vi til en mur med pigtråd. Elsebeth havde et stort stykke plastik til at lægge over hegnet. Det var ikke os alle, der ville med over på den anden side. De, der afstod, fortsatte så langs med muren og ind i et område, hvor vi senere skulle møde dem. Det var også vejen op til en ødegård.

Ölands Soløje *Helianthemum oelandicum* var. *oelandicum*

Melet Kodriver
 Løvefod
 Glat Kalkkarse
 *Tyndakset Gøgeurt
 Ölands Soløje
 Håret Viol
 Ager Stenfrø
 Nordisk Fjeldarve
 Top-Mælkeurt
 Kugleblomst
 Nikkende Limurt

Primula farinosa
Alchemilla
Arabis hirsuta var. *glabra*
Orchis mascula ssp. *mascula*
Helianthemum oelandicum var. *oelandicum*
Viola hirta
Lithospermum arvense ssp. *arvense*
Androsace septentrionalis
Polygala comosa
Globularia vulgaris
Silene nutans var. *nutans*

Perlebælg *Hippocrepis emerus*

Nordisk Spidsbælg
 Vold Timian
 Alm. Mælkeurt
 Alvar-Purløg
 Kantet Perikon
 Vår-Potentil
 Godtlands Soløje (blade)
 Vokser på stylder
 Kantet Konval
 Glat Limurt
 Grenet Edderkoppeurt
 Rød Dværgmispel
 Blå Anemone (mange blade)
 Kalk-Egebregne

Oxytropis campestris ssp. campestris
Satureja acinos
Polygata vulgaris
Allium schoenoprasum var. alvarensense
Hypericum maculatum ssp. maculatum
Potentilla tabernae montani
Fumana procumbens

Polygonatum odoratum
Silene nutans var. infracta
Anthericum ramosum
Cotoneaster integerrimus
Hepatica nobilis
Gymnocarpium robertianum

Kalk-Egebregne *Gymnocarpium robertianum*

Murrude
 Rundfinnet Radeløv
 Perlebælg
 Gipsurt
 Brudurt
 Kommen

Asplenium ruta-muraria
Asplenium trichomanes ssp. trichomanes
Hippocrepis emerus
Gypsophila
Herniaria glabra
Carum carvi

Tandfri Vårsalat
Svalerod
Sommerfugl
Oliebille
Guldbasse

Valerianella locusta
Vincetoxicum hirundinaria
Philea irrorela
Meloë
Cretonia aurata

Dette var en lille højtidsstund. Dette var var et af Elsebeths alderbedste steder, og for rigtig at hilse på dette pragtfulde sted, fik vi en gammel dansk. Men snart måtte vi vende tilbage, for at mødes med de andre. Det var kun de første der var gået direkte den vej, der var kommet helt ud til ødegården. Ved en sø ved vejen satte mange sig ned for at slappe lidt af og se på fugle. Der var ikke så meget tid tilbage, for nu skulle vi til Stenhusa og spise vores frokost. Fra bussen så vi Alvar Fibla, som er endemisk

Alvar-Høgeskæg

Crepis tectorum ssp. pumila

Stenhusa

Vi sad udenfor på bænke eller i græsset, solen skinnede. Det var næsten for varmt, men utrolig dejligt efter to dage med stærk blæst og byger. Vi var også inde for at se, om vi kunne blive fristet i boghandlen. Både Dagmar og Lene faldt for den samme flotte bluse med bl.a Fruesko. Desuden købte Peter og Lene også plastik dækservietter med fugle, blomster, insekter, bær og blade fra træer.

Nu var det fuglefolkernes tur. Vi skulle til

Albrunna Alvar

Fra bussen så vi en
Hedehøg

Circus pygargus

Alvar Purløg (der var næsten helt blåligt)
Nattergal
Gulspurv

Allium schoenoprasum var. alvarens
Luscinia luscinia
Emberiza citrinella

Vi gik ind over alvaret og hen imod en sø. Det var et ujævnt terræn, og der var et par stejle skråninger ned mod søen. På den sti alle fuglefolkene gik på, da de skulle ned for at se, hvad der svømmede rundt i søen, stod der flere fladtrådte orkideer

*Kødfarvet Gøgeurt
 Vinterkarse
 *Tyndakset Gøgeurt
 Kornet Stenbræk
 Alm. Bakketidsel
 Løvefod
 Knold-Ranunkel
 Alm. Kællingetand
 Ölands Soløje
 Hvid Stenurt
 Alm. Stedmoderblomst
 Hejrenæb
 Rejnfan
 Vild-Gulerod
 Alm. Mælkeurt
 Tornblad

Dactylorhiza incarnata ssp. incarnata
Barbarea vulgaris ssp. vulgaris
Orchis mascula ssp. mascula
Saxifraga granulata
Carlina vulgaris
Alchemilla
Ranunculus bulbosus
Lotus corniculatus
Helianthemum oelandicum var. oelandicum
Sedum reflexum
Viola tricolor ssp. tricolor
Erodium cicutarium
Tanacetum vulgare f. vulgare
Daucus carota ssp. carota
Polygata vulgaris
Ulex europaeus

Hvad mon de kigger efter?

Ølands-Snerre
 Filtet Soløje (blade)
 Nikkende Kobjælde (frø)
 Mark-Bynke
 Blåaks
 Ormelav
 Rensdyrlav
 Sand Gipsurt
 Farve-Gåseurt
 Vandkarse
 Smalbladet Timian
 Salomons Lysesstage
 Toradet Star

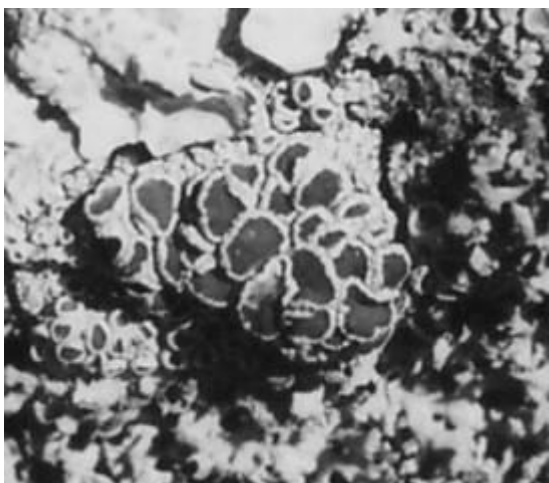
Galium oelandicum
Helianthemum nummularium spp. nummularium
Pulsatilla pratensis
Artemisia campestris ssp. campestris
Sesleria coerulea
Thammolia
Cladonia portentosa
Gypsophila fastigiata
Anthemis tinctoria
Cardamine amara
Thymus serpyllum ssp. serpyllum
Lepidium campestre
Carex disticha

Vi gik langt ud for at se et kalkbrud, hvor man havde gravet så dybt, at der nu var en stor sø. Vi holdt vores eftermiddagspause der. Drak vores te, mens vi krøb i læ for blæsten.

Bagefter gik vi langt for at komme hen til bussen, forbi endnu en sø og langs marker og ud til landevejen. Nogle af os blev ved landevejen og ventede på at bussen kom og hentede os. Også her blæste det koldt, men der var nogle utrolig flotte laver og mosser på træerne.

Brun Kantskivelav *Lecanora chlarotera*

Alm. Væggelav *Xanthoria parietina*

Om aftenen holdt vi aftenhygge efter vi havde fået bøf, kartofler og salat. Elsebeth havde et par aftener hørt Natravnen i den lille lund ved vandrehjemmet. Frands kom og sagde at nu var den der, og vi var mange der gik ud for at lytte. Men da de fleste gik ned til den lille lund, var det slut med Natravnen. Vi var nogle stykker, der blev stående et godt stykke tid for at lytte, men uden resultat. Elsebeth sad længe med et hvidt tæppe omkring sig i det tiltagende mørke.

Søndag den 28/05**Gillsätre**

Efter morgenmaden blev bussen pakket, og vi var klar til at køre til Gillsättra. Elsebeth har hentet en af sine mange Ölandske venner, som skulle vise os stedet hvor Frueskoen står i dag. Ikke det sted, hvor vi flere gange har været forgæves. Vi kørte gennem Gillsättra mod Runsten, hvor vi parkerede ved vejsiden, hvor der på højre siden stod en skilt med Sverigesleden. Vi gik op af leden og fik at vide, at der egentlig burde stå Ölandsleden. Elsebeth havde advaret os om, at der var bunker af myg. Det var heldigvis ikke så slemt som frygtet. Elsebeths ven og dennes søn gik forrest, da vi kom ind i skoven. Vi gik ca. 208 skridt langs en mark på venstre side. Derefter gik vi ind i skoven og over et lille gærde. Vi fulgte en sti, hvor der var et saltslik og videre ind, hvor der ikke var stier. Derinde stod Frueskoen og var lige begyndt at blomstre. Efter vi havde fundet de første i blomst, ledte vennen videre og viste os flere blomster, som kun lige var begyndt at springe ud. Det var helt fantastisk at være sådan et jomfrueligt sted.

Filt Star

Filtet Soløje (blade)

Vår-Fladbælg

Skov-Storkenæb

Finger Star

Småbladet Lind

Kodriver

*Tyndakset Gøgeurt

Blå Anemone

Stor Konval

Liljekonval

Eng-Nellikerod

Hvid Anemone

Gul Anemone

*Carex tomentosa**Helianthemum nummularium* spp. *nummularium**Lathyrus vernus**Geranium sylvaticum**Carex digitata**Tilia cordata**Primula**Orchis mascula* ssp. *mascula**Hepatica nobilis**Polygonatum multiflorum**Convallaria majalis**Geum rivale**Anemone nemorosa**Anemone ranunculoides*Fruesko *Cypripedium calceolus*

Tandroed

Foldfrø (store blade)

*Dentaria bulbifera**Laserpitium latifolium*

Og mange flotte blomstende

Fruesko

Forskelligblomstret Viol

Småbladet Elm

Grenene får koragtige vinger

Skinnende Storkenæb

Cypripedium calceolus

Viola mirabilis

Ulmus minor

Geranium robertinum var. robertinum

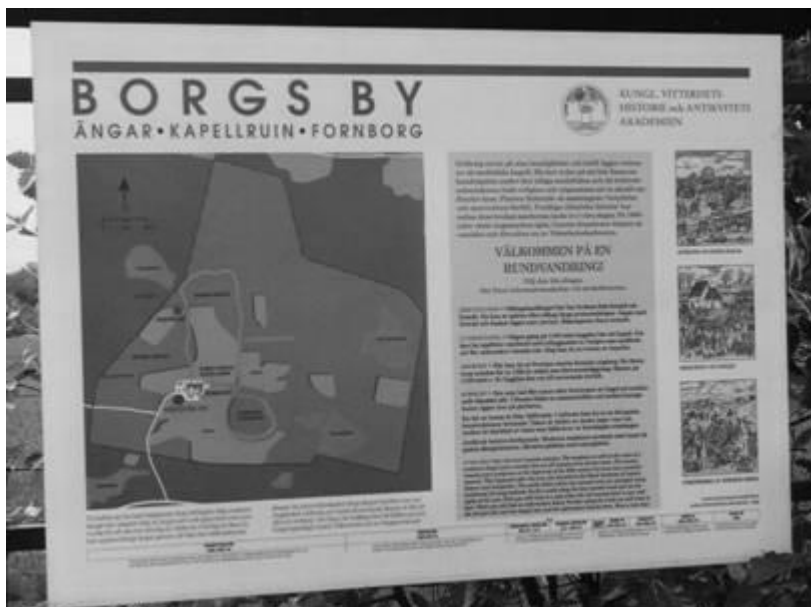
Det var en god og spændende skov. Der var sikkert meget mere, end det vi havde tid til at se.

Derefter kørte vi til Gråborg, som var turens sidste lokalitet.

Gråborg

Gråborg er den største af de Ølandske borge. Den har en ydermur som er 640 m lang, med en tykkelse på 9-11 m og højden er 7 m. Med denne størrelse er borgen en af Sveriges største fra den tid, kun overgået af Torsburgen på Gotland, som er 2 km i diameter.

Brugen af borgene har varieret gennem tiderne. Den har været beskyttelse mod fjender, og i andre perioder benyttet til ceremoniel virksomhed, eller som en naturlig plads for handel i området. Nogle af disse borge har haft militær betydning i middelalderen. Rollen som handelsplads har været vigtigt under vikingetiden og til middelalderen dvs. ca. 900-1200. Meget tyder på at jern og sild har været de mest betydningsfulde eksport varer. Fund af sølvmønter tyder på udenrigshandel. I Gråborgs omegn fandtes rige løveng med eg og hassel. Træet kunne anvendes til fremstilling af trætønder, som silden blev transporteret i. Så sent som i 1677 tjente borgen som beskyttelse mod de danske tropper, som gennemførte en plyndring af øen.

Vi startede med at gå ind på den gamle løveng ved borgen, hvor Elsebeth ville vise os de mange flotte ting der vokser der.

*Ridder-Gøgeurt

Filt Star

Orchis militaris

Carex tomentosa

Ridder-Gøgeurt *Orchis militaris*Ægbladet Fliglæbe *Listera ovata*

Kommen
 Eng-Nellikerod
 *Ægbladet Fliglæbe
 Løvefod
 Alm. Slangetunge
 *Kødfarvet Gøgeurt
 Krat Viol
 Kodriver (mange frøstande)
 *Langakset Trådspore

Carum carvi
Geum rivale
Listera ovata
Alchemilla
Ophioglossum vulgatum
Dactylorhiza incarnata ssp. incarnata
Viola riviniana
Primula
Gymnadenia conopsea var. conopsea

Skov-Gøgeurt *Dactylorhiza maculata ssp. fuchsii*Afbidt Høgeskæg *Crepis praemorsa*

*Langsporet Gøgelilje

Platanthera bifolia ssp. bifolia

*Skov Gøgelilje	<i>Platanthera chlorantha</i>
Blågrøn Star	<i>Carex flacca</i>
Skov-Storkenæb	<i>Geranium sylvaticum</i>
Fugleklo Star	<i>Carex ornithopoda</i>
*Hvid Tyndakset Gøgeurt	<i>Orchis mascula ssp. mascula</i>
Afbidt Høgeskæg	<i>Crepis praemorsa</i>
Tvebo (hun) Baldrian	<i>Valeriana dioica</i>
*Skov-Gøgeurt	<i>Dactylorhiza maculata ssp. fuchsii</i>
Alm. Mælkeurt	<i>Polygala vulgaris</i>
Sort Fladbælg	<i>Lathyrus niger</i>
Sanikel	<i>Sanicula europaea</i>
Pyramide Læbeløs	<i>Ajuga pyramidalis</i>
Melet Kodriver	<i>Primula farinosa</i>
Hunde-Viol	<i>Viola canina ssp. canina.</i>

Rundturen i løvengen var utrolig fin. De steder, hvor der var mest fugtig, var der lagt brædder ud. Derefter gik vi forbi ruinen af S:t Knuts Kapel og ind i Gråborg, hvor vi spiste vores forkost. Her sagde Elsebeth tak for turen, hun skulle køre sine venner og vores udmærkede guider hjem. Inden vi kørte fra Gråborg, købte vi en lille bog om Gråborg og Borg.

Hjemturen gik stille og fredeligt. Vi var alle trætte efter alle de nye indtryk, vi havde fået på den dejlige tur. Vi lavede et lille strækkeben stop ved Pukavik. Vi var tilbage i Hillerød ca. kl. 18.00, hvor vi skiltes i alle retninger.

NATURHISTORISK FORENING FOR NORDSJÆLLAND

Program for Ølandtur:

Torsdag: 25. maj

Kl. 8.00 Afgang med bus fra Parkeringspladsen Carlbergsvej bag Hillerød S-togs Station. Medbragt madpakke indtages undervejs på et passende sted. I bussen kan købes vand og øl.

15.00 Forventet ankomst til vandrehjemmet.

15.00-16.00 Indkvartering

Eftermiddagstur: Alvaret ved Vickelby. En forsmag på Alvarets rige og varierede botanik.

19.00-20.30 Middag. Vandrehjemmet har tilladelse til at servere vin og øl

Aftentur: Bus/spadseretur til Bejershamn. Ænder, gæs, vadefugle, terner, i løvskoven: nattergal og måske høgesanger.

Fredag: 26. maj

7.30-8.30 Morgenmad. (samtidig smøres frokostpakke).

Penåsa. Lille vandring. se poselæbe.

Gettlinge (gravfelt) alternativt: Mörbylånga. Våradonis ✓

Långe Jan/Ølands södra udde. Svømme og andefugle, vadefugle og i øvrigt næsten alt hvad der kan flyve på de kanter. Se fyrområdet, cafe.

13.00-15.15 Ottenbylund. Frokost. Skovfugle – mange sangere og måske Hvidhalset og Lille fluesnapper. Fra fugletårne udsigt over strandengene.

15.30-17.00 Eketorpsborg. 1/2 times fordrag. den øvrige tid til deltagernes egne oplevelser af dette fantastiske kulturminde. På hjemturen evt. forbi Möckelmossen, håb om at se sorterne.

19.00-20.30 Middag

Evt. aftentur. Kalkstad. Stor viol, flueblomst

Lørdag: 27. maj

7.30-8.30 Morgenmad (samtidig smøres frokostpakke).

"Sandsteppen". Baltisk svingel, klitkanbunke, sandrottehale.

9.30-11.30 Dröstorps Alvar. Gotland Soløje, perlebælg, kugleblomst, nordisk spidsbælg, farvemysike, dværgvejbred, trane, hedelærke og andre alvar-fugle.

11.15-13.15 Norra Kvinneby. Frokost, Melet kodriver, riddergøgeurt, vibefedt, bitter mælkeurt.

Stenåsa. Kaffe, besøge forretningen mm

Stenåsabadet. Strandengsfugle, vadefugle

Gräsgårds hamn. Vadefugle, andefugle, terner.

Gösslunda Alvar. Stepperanunkel, fjeldarve, alpetjærenellike.

19.00 -20.30 Middag

Eventuel aftentur: Tur til kær med hvidakslet gøgeurt.

Søndag: 28. maj

7.30-9.00 Morgenmad frokostsmøring og pakning.

Bårby Kær. Nordisk Lappedykker mm

Gråborg. Kulturminde. tyndakset gøgeurt, filtstar, riddergøgeurt, afbidt høgeskæg, tandrod.

Gillsätra. Fruesko, skovfugle.

13.00-18.00 Hjemkørsel, herunder indtagelse af frokost, kaffe mm.

Naturhistorisk Forening, Nordsjælland

Tur til Öland 25.-28. maj 2006

Fugleliste

Gråstrubet lappedykker

Skarv

Fiskehejre

Knopsvane

Grågås

Kanadagås

Bramgås

Gravand

Knarand

Gråand

Atlingand

Skeand

Troldand

Ederfugl

Toppet skallesluger

Stor skallesluger

Rød glente*

Rørhøg

Hedehøg

Musvåge

Fiskeørn*

Tårnfalk

Lærkefalk

Fasan

Blishøne

Trane

Strandskade

Klyde

Stor præstekrave

Hjejle

Vibe

Temmincksryle

Almindelig ryle

Dobbeltbekkasin
Skovsneppe

Stor kobbersneppe
Storspove
Rødben
Svaleklire
Stenvender

Hættemåge
Stormmåge
Sildemåge
Sølvmåge
Svartbag

Havterne
Dværgterne
Huldue
Ringdue
Gøg

Natravn
Mursejler
Grønspætte
Sortspætte
Stor flagspætte

Hedelærke
Sanglærke
Digesvale
Landsvale
Bysvale

Skovpiber
Gul vipstjert
Hvid vipstjert
Jernspurv
Rødhals

Nattergal
Rødstjert
Bynkefugl
Stenpikker
Solsort

Sjagger
Sangdrossel

Vindrossel
Misteldrossel
Rørsanger

Gulbug
Gærdesanger
Tornsanger
Havesanger
Munk

Skovsanger
Løvsanger
Grå fluesnapper
Hvidhalset fluesnapper
Broget fluesnapper

Sumpmejse
Sortmejse
Blåmejse
Musvit
Spætmejse

Træløber
Rødrygget tornskade
Skovskade
Husskade
Allike

Råge
Krage
Ravn
Stær
Gråspurv

Skovspurv
Bogfinke
Grønirisk
Stillits
Tornirisk

Gulspurv
Rørspurv

*) Rød glente og Fiskeørn kun set undervejs til/fra Öland

Vandrehjem: www.storafrogarden.se

Resmo alvar – lige nord for byen – parkering i vestsiden af vejen – 25. maj 2006

Blågrøn løvefod	Alchemilla glaucescens
Alvar løg	Allium schoenoprasum var. alvense
Kattefod	Antennaria dioica
Vellugtende gulaks	Anthoxanthum odoratum
Almindelig rundbælg	Anthyllis vulneraria ssp. carpatica
Liden rundbælg	Anthyllis ssp. vulneraria var. Vulneraria
Stivhåret kalkkarse	Arabis hirsuta
Almindelig markarve	Arenaria serpyllifolia ss. Serpyllifolia
Blød hejre	Bromus hordeaceus
Vår star	Carex caryophyllea
Lyng star	Carex ericetorum
Blågrøn star	Carex flacca
Liden hønsetarm	Cerastium pumilum
Femhannet hønsetarm	Cerastium semidecandrum
Hylde-gøgeurt	Dactylorhiza sambucina
Vår-gæslingeblomst	Erophila verna
Fåre-svingel	Festuca ovina
Knoldet mjødurt	Filipendula vulgaris
Bakke-jordbær	Fragaria
Trenervet snerre	Galium boreale
Ølands-snerre	Galium oelandicum
Kugleblomst	Globularia vulgaris
Ølands-soløje	Helianthemum oelandicum
Vild hør	Linum catharticum
Bakke-forglemmigej	Myosotis ramosissima
Tyndakset gøgeurt	Orchis mascula
Bakke-gøgeurt	Orchis ustulata
Gøgelilje	Platanthera sp.
Bitter mælkeurt	Polygala amarella
Busk potentil	Potentilla fruticosa
Vår-potentil	Potentilla tabernaemontani
Hulkravet kodriver	Primula veris
Nikkende kobjælde	Pulsatilla pratensis
Knold ranunkel	Ranunculus bulbosus
Steppe-ranunkel	Ranunculus illyricus
Kornet stenbræk	Saxifraga granulata
Bidende stenurt	Sedum acre
Hvid stenurt	Sedum album
Bjerg stenurt	Sedum rupestre
Hjertebladet pengeurt	Thlaspi perfoliatum
Aks ærenpris	Veronica spicata
Almindelig svalerod	Vincetoxicum hirundinaria
PS. I stengærdet: Hestesko	Hippocrepis emerus (3 store buske)

Lille Frø – fyrreskov – 25. maj 2006

Bestand af Vårkobjælde (*Pulsatilla vernalis*) – ca 50 planter på begge sider af "gamla vägen, der løber som en hulvej igennem skoven.

Vi så også:

Liljekonval
Håret frytle
Majblomst
Lav skorzoner
Nikkende limurt
Glat limurt
Skovstjerne

Convallaria majalis
Luzula pilosa
Maranthenum bifolium
Scorzonera humilis
Silene nutans var. *nutans*
Silene var. *infracta*
Trientalis europaea

Lille Frø – stejle havskrænter – aftenur – 25. maj 2006

Grådodder
Udspærret vinterkarse
Langbladet vortemælk
Bakke svingel
Brudurt
Farve vajd
Sortrød kosakurt

Alyssum alyssoides
Barbarea vulgaris var. *arcuata*
Euphorbia esula ssp. *esula*
Festua brevipila
Herniaria glabra
Isatis tinctoria
Nonea pulla

Filtet hestehov
Sølv potentil
Nikkende kobjælde

Petasites spurius
Potentilla argentea ssp. *argentea*
Pulsatilla pratensis

Vår-ærenpris

Veronica verna

Penåsa – 26. maj 2006

Poselæbe
Salepgøgeurt
Bakkegøgeurt
Tyndakset Gøgeurt
Hyldegøgeurt
Bakke-Gøgelilje

Alvar-Løg
Almindelig Kattefod
Liden Rundbælg
Nordisk Spidsbælg
Løg-Rapgræs
Melet Kodriver
Stepperanunkel
Trekloft Stenbræk
Hundeviøl
Håret Viøl

Dactylorhiza viride
Anacamptis morio
Neotinea ustulata
Orchis mascula
Dactylorhiza sambucina
Platanthera bifolia ssp. *bifolia*

Allium schoenoprasum var. *arvense*
Antennaria dioica
Anthyllis var. *vulneraria*
Oxytropis campestris
Poa bulbosa
Primula farinosa
Ranunculus illyricus
Saxifraga tridactylites
Viola canina ssp. *canina*
Viola hirta

Mörbylilla – naturreservat – 26. maj 2006

Våradonis (*Adonis vernalis*) i utrolige mængder på strandene – afblomstret – i knop – og fuldt udsprunget.

Kalkstad – Lenstad – aftentur 26. maj 2006

Kattefod
Farvemysike
Hvas Klokke
Blågrøn Star
Filtet Star
Almindelig Star
Hylde-Gøgeurt
Bakke-jordbær
Pile-Alant
Fladstrået Siv
Flueblomst
Tyndakset Gøgeurt
Ridder Gøgeurt
Gøgelilje
Bitter Mælkeurt
Top Mælkeurt
Busk Potentil
Melet Kodriver
Kalk Blåaks
Djævelsbid
Bjerg-Kløver
Stor Viol
Håret Viol
Rank Viol

Antennaria dioica
Asperula tinctoria
Campanula cervicaria
Carex flacca
Carex tomentosa
Carex niger
Dactylorhiza sambucina
Fragaria viridis
Ihula salicina
Juncus compressus
Ophrys insectifera
Orchis mascula
Orchis militaris
Platanthera ssp.
Polygalla amarella
Polygala comosa
Potentilla fruticosa
Primula farinosa
Sesteria caerulea
Succisa pratensis (roset)
Trifolium montanum
Viola elatior
Viola hirti
Viola persicifolia

Sandsteppe nord for Gårdby – kort stop. Listen er fra ekskursion onsdag 24. maj 2006 med Ölands Botaniske Förening

Klitkambunke
Baltisk svingel
Skrænt star
Skærmarve
Sandstar
Sandrottehale
Gul evighedsblomst
Nordisk fjeldarve
Femhannet hønsetarm
Gul snerre
Løg-rapgræs
Fladstrået rapgræs
Hejrenæb
Top Mælkeurt
Hvid stenurt
Nordisk spidsbælg
Vårvikke
Vårstar
Lyngstar
Grådodder
Stivhåret kalkkarse
Vårpotentil
Nikkende kobjælde
Opret kobjælde
Tofrøet vikke
Almindelig månerude
Ager stenfrø
Knopnellike – ikke i blomst
Keglelimurt – ikke i blomst

Alvar ved Skarpa Alby – kort stop – vandretur – 27. maj 2006

Violetfarvet så langt øjet rakte af Tyndakset Gøgeurt (Orchis Masculata) og Hyldegøgeurt (Dactylorhiza sambucina).

Drøstorp Alvar – 27. maj 2006

Alvar-løg	<i>Allium scoenoprasum</i> var. <i>alvense</i>
Nordisk Fjeldarve	<i>Androsace septentrionalis</i>
Grenet Edderkopurt	<i>Anthericum ramosum</i>
Stivhåret Kalkkarse	<i>Arabis hirsuta</i> var. <i>hirsuta</i>
Glat Kalkkarse	<i>Arabis hirsuta</i> var. <i>glaberrima</i>
Mark Bynke	<i>Artemisia campestris</i>
Sten Bynke	<i>Artemisia rupestris</i>
Farve Mysike	<i>Asperula tinctoria</i>
Murrude	<i>Asplenium ruta-muraria</i>
Rundfinnet Radeløv	<i>Asplenium trichomanes</i> ssp. <i>trichomanes</i>
Blød Hejre	<i>Bromus hordeaceus</i> ssp. <i>hordeaceus</i>
Vår-Star	<i>Carex caryphyllea</i>
Lyng-Star	<i>Carex ericetorum</i>
Blågrøn Star	<i>Carex flacca</i>
Almindelig Bakketidse	<i>Carlina vulgaris</i> ssp. <i>vulgaris</i>
Liden Hønsetarm	<i>Cerastium plimilum</i>
Femhannet Hønsetarm	<i>Cerastium semidecandrum</i>
Rød Dværgmispel	<i>Cotoneaster scandinavicus</i>
Alvar Høgeskæg	<i>Crepis tectorum</i> ssp. <i>pumila</i>
Hylde-Gøgeurt	<i>Dactylorhiza sambucina</i>
Almindelig Hejrenæb	<i>Erodium cicutarium</i>
Vår Gæslingeblomst	<i>Erophila verna</i>
Fåre-Svingel	<i>Festuca ovina</i>
Knoldet Mjødurt	<i>Filipendula vulgaris</i>
Gotlands Soløje	<i>Fumana procumbens</i>
Kugleblomst	<i>Globularia vulgaris</i>
Kalk-Egebregne	<i>Gymnocarpium robertianum</i>
Ølands Soløje	<i>Helianthemum oelandicum</i> var. <i>oelandicu</i>
Blå Anemone	<i>Hepatica nobilis</i>
Brudurt	<i>Herniaria glabra</i>
Hestesko	<i>Hippocrepis emerus</i>
Skærmarve	<i>Holosteum umbellatum</i>
Stenkarse	<i>Hornungia petraea</i>
Ager Stenfrø	<i>Lithospermum arvense</i> var. <i>arvense</i>
Vild Hør	<i>Linum catharticum</i>
Tyndakset-Gøgeurt	<i>Orchis masculata</i>
Bakkegøgeurt	<i>Orchis ustulata</i>
Nordisk Spidsbælg	<i>Oxytropis campestris</i> ssp. <i>campestris</i>
Bakke-Gøgelilje	<i>Platanthera bifolia</i> ssp. <i>bifolia</i>
Fjeld-Rapgræs	<i>Poa alpina</i>

Løg-Rapgræs
Bitter Mælkeurt
Top-Mælkeurt
Kantet Konval
Busk Potentil
Vår.Potentil
Grå Vår-Potentil
Melet Kodriver
Nikkende Kobjælde
Steppe-Ranunkel
Kornet Stenbræk
Bidende Stenurt
Hvid Stenurt
Bjerg Stenurt
Glat Limurt
Nikkende Limurt
Selje-Røn
Smalbladet Timian
Almindelig Svalerod
Håret Viol

Ormelav!

Poa bulbosa
Polygola amarella
Polygola comosa
Polygonatum odoratum
Potentilla fruticosa
Potentilla tabernae montani
Potentilla x subarenaria
Primula farinose
Pulsatilla pratensis
Ranunculus illyricus
Saxifraga granulata
Sedum acre
Sedum album
Sedum reflexum
Silene nutans var. infracta
Silene nutans var. nutans
Sorbus intermedia
Thymus serpyllum ssp. serpyllum
Vincetoxicum hirundinaria
Viola hirta

Løvskov øst for Gillsättra – med Fruesko – 28. maj 2006

Gul anemone	<i>Anemone ranunculoidis</i>
Hvid anemone	<i>Anemone nemorosa</i>
Liljekonval	<i>Convallaria majalis</i>
Tandroed	<i>Cardamine bulbifera</i>
Fingerstar	<i>Carex digitata</i>
Mellembrodt star	<i>Carex divulsa</i> ss. <i>leersii</i>
Skovstar	<i>Carex silvatica</i>
Filtet star	<i>Carex tomentosa</i>
Fruesko – fine bestande i blomst	<i>Cypripedium calceolus</i>
Skovgøgeurt	<i>Dactylorhiza maculata</i> ssp. <i>fuchsii</i>
Pebertræ	<i>Daphne mezereum</i>
Skinnende storkenæb	<i>Geranium lucidum</i>
Skov storkenæb	<i>Geranium sylvaticum</i>
Eng nellikerod	<i>Geum rivale</i>
Feber nellikerod	<i>Geum urbanum</i>
Blå anemone	<i>Hepatica mobilis</i>
Foldfrø	<i>Laserpitium latifolium</i>
Krat fladbælg	<i>Lathyrus linifolius</i>
Sort fladbælg	<i>Lathyrus niger</i>
Vår fladbælg	<i>Lathyrus vernus</i>
Ægbladet fliglæbe	<i>Listera ovata</i>
Håret frytle	<i>Luzula pilosa</i>
Majblomst	<i>Maranthum bifolium</i>
Skov kohvede	<i>Melampyrum sylvaticum</i>
Nikkende flitteraks	<i>Melica nutans</i>
Almindelig bingelurt	<i>Mercurialis perennis</i>
Skovarve	<i>Moehringia trinervia</i>
Tyndakset gøgeurt	<i>Orchis mascula</i>
Firblad	<i>Paris quadrifolia</i>
Stor konval	<i>Polygonatum multiflorum</i>
Hulkrauet kodriver	<i>Primula veris</i>
Nyrebladet ranunkel	<i>Ranunculus auricomus</i>
Kornet stenbræk	<i>Saxifraga granulata</i>
Tveskægget ærenpris	<i>Veronica chamaedrys</i>
Forskelligblomstret viol	<i>Viola mirabilis</i>
Skov viol	<i>Viola reichenbachiana</i>
Småbladet elm	<i>Ulmus minor</i>

Gråborgs löväng – 28. maj 2006

Blågrøn Løvefod	<i>Alchemilla glaucescens</i>
Vellugtende Gulaks	<i>Anthoxanthum odoratum</i>
Blågrøn Star	<i>Carex flacca</i>
Fugleklo Star	<i>Carex ornithopeda</i>
Filtet Star	<i>Carex tomentosa</i>
Kommen	<i>Carum carvi</i>
Tandrod	<i>Cordamine bulbifera</i>
Afbidt Høgeskæg (i stor knop)	<i>Crepis praemorsa</i>
Kødfarvet Gøgeurt	<i>Dactylorhiza incarnata</i> ssp. <i>incarnata</i>
Eng-Nellikeroed	<i>Geum rivale</i>
Skov-Storkenæb	<i>Geranium sylvaticum</i>
Langakset Trådspore	<i>Gymnadenia conopsea</i>
Blå Anemone	<i>Hepatica nobilis</i>
Almindelig Høgeurt	<i>Hieracium seht vulgata</i>
Sort Fladbælg	<i>Lathyrus niger</i>
Vår-Fladbælg	<i>Lathyrus vernus</i>
Ægbladet Fliglæbe	<i>Listera ovata</i>
Tyndakset Gøgeurt	<i>Orchis mascula</i>
Ridder-Gøgeurt	<i>Orchis militaris</i>
Firblad	<i>Paris quadrifolia</i>
Skov-Gøgelilje	<i>Platanthera clorantha</i>
Bitter Mælkeurt	<i>Polygala amarella</i>
Melet Kodriver	<i>Primula farinosa</i>
Hulkrauet Kodriver	<i>Primula veris</i>
Sanikel	<i>Sanicula europaea</i>
Kornet Stenbræk	<i>Saxifraga granulata</i>
Lav Skorzoner	<i>Scorzonera humilis</i>
Tvebo Baldrian	<i>Valeriana dioica</i>
Langklaset Vikke	<i>Vicia tenuiflora</i> (ved Parkering)
Hunde-Viol	<i>Viola canina</i>
Krat-Viol	<i>Viola riviniana</i>